

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
Dr. F. van der Ploeg
Postbus 25000
2700 LZ Zoetermeer

Amsterdam, 15 juni 2001

Geachte heer Van der Ploeg,

In uw opdrachtbrief van 9 mei jl. vraagt u mij de uitwerking ter hand te nemen van een landelijk fonds voor programmering- en marketingondersteuning voor de podiumkunsten aan de hand van het in die brief geformuleerde programma van eisen. Reeds op 10 april, tijdens de tweede breed opgezette gespreksronde met de brancheorganisaties en de gesubsidieerde landelijke organisaties, ben ik begonnen met voorbereidende werkzaamheden. Met de diverse betrokken partijen zijn soms individueel, soms in groepsverband, één of meerdere gesprekken gevoerd.

In uw brief verdeelt u uw opdracht in een ontwerpfase in mei en juni en een inrichtingsfase in de maanden juli en augustus. In de ontwerpfase verzoekt u mij een conceptbeleidsplan te schrijven uitgaande van het genoemde programma van eisen en gesprekken te voeren met vertegenwoordigers van de provincies over de invulling van de functie van provinciale accountmanagers in het nieuwe fonds. Tevens vraagt u mij u te adviseren of het gewenst is om een geheel nieuw fonds (een nieuwe rechtspersoon) op te richten of dat het mogelijk is het fonds te laten werken als zelfstandig onderdeel van het Fonds voor de Podiumkunsten. Tot slot vraagt u mij u in deze fase te adviseren over het onderbrengen van expertisetaken van Muziek en Theater Netwerk en het Nederlands Impresariaat op het gebied van kamermuziek en jazz. Met deze brief beantwoord ik de door u aan mij gestelde vragen in het kader van de ontwerpfase en doe ik u verslag van mijn eerste bevindingen.

Tijdens de door mij gevoerde gesprekken met diverse brancheverenigingen, gesubsidieerde landelijke organisaties, vertegenwoordigers van provincies en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en ambtenaren van uw departement ben ik gewezen op vele verwachtingen, zorgen en standpunten die leven ten aanzien van het nieuwe landelijke fonds voor programmering- en marketingondersteuning en de veranderingen die de oprichting hiervan teweegbrengt in de huidige structuren.

Evenals te horen was tijdens de bijeenkomst op 10 april jl. en te lezen valt in uw opdrachtbrief, komt in de door mij gevoerde gesprekken telkens naar voren dat men zich met de centrale uitgangspunten van het nieuwe fonds kan verenigen.

Het landelijk fonds voor programmering- en marketingondersteuning moet zich inspannen voor het tot stand komen van een directe relatie tussen podia en podiumkunstaanbieders, het stimuleren van samenhang tussen artistieke en bedrijfsmatige ambities van podia en podiumkunstaanbieders en een financiering die de samenhang bevordert tussen artistieke ontwikkeling, diversiteit in programmering en in publieksbereik. Tevens is er tevredenheid over het voornemen de huidige middelen ten behoeve van de programmering van het kleinschalige aanbod de komende jaren te behouden.

Wel klinkt, en met name in gesprekken met brancheverenigingen van kleinschalige podia, telkens de zorg door voor het waarborgen van de positie van de kleinschalige podia. In het conceptbeleidsplan dat u als bijlage bij deze brief aantreft heb ik geprobeerd zoveel mogelijk van deze zorgen weg te nemen door het beleid van het nieuwe fonds zo vorm te geven dat het evenveel kansen biedt aan de ondersteuning van programmering en marketing van zowel grote als kleine podia. Om deze laatste groep podia ook de kans te bieden mee te kunnen bewegen naar de nieuwe situatie is een overgangssituatie voor het seizoen 2002/2003 echter wel noodzakelijk.

Op het moment waarop het seizoen 2002/2003 voorbereid wordt, zal het overgrote deel van deze podia nog niet in staat zijn een aanvraag volgens de eisen van het nieuwe fonds in te dienen. De oude, veelal, individuele regelingen waarmee deze podia op dit moment voornamelijk in hun programmering ondersteund worden, zullen uiteindelijk komen te vervallen. Een overgangsregeling biedt deze podia garanties voor het kunnen continueren van de door hen gewenste programmering. Deze podia moeten de kans krijgen overleg op lokaal-, regionaal en/of landelijk niveau te realiseren en de brancheverenigingen moeten kunnen inspelen op de nieuwe situatie.

Wanneer er niet in een zorgvuldige overgang voorzien wordt is het gevaar aanwezig dat er bij deze podia grote problemen zullen ontstaan wat uiteindelijk zelfs gevolgen kan hebben voor de verscheidenheid van het aanbod in de podiumkunsten in Nederland. Ik adviseer u dan ook voor het seizoen 2002/2003 voor de vlakke vloertheaters, de podia voor oude-, kamer- en nieuwe muziek en de jazz-, pop- en wereldmuziek door het fonds regelingen uit te laten voeren die goed toegankelijk zullen zijn en die tegelijkertijd inzetten op het ondersteunen van artistieke- en bedrijfsmatige ambities en op het aspect van het publieksbereik. Via de helpdesk van het fonds zal goede informatie verstrekt moeten worden over de regelingen voor het seizoen 2002/2003 alsmede voor de jaren daarna. In nauwe betrokkenheid met deze podia zal vervolgens ingezet moeten worden op de overgang naar de nieuwe situatie.

Essentieel in deze overgangsperiode is het voorzien in ondersteuning van dit segment van podia op het gebied van expertise en advisering. Veel van deze gespecialiseerde podia werken over het algemeen met een minimale professionele staf of uitsluitend met een staf van vrijwilligers. Van hen kan meestal niet zondermeer gevraagd worden gezamenlijke en meerjarige projecten te ontwikkelen. Het ontbreekt hen simpelweg aan tijd en vaak ook aan de expertise daarvoor. In de huidige situatie voorzien landelijk gesubsidieerde organisaties als Muziek en Theater Netwerk en het Nederlands Impresariaat naast het uitvoeren van subsidieprogramma's ook in diverse andere functies onder meer op het gebied van programma-advisering, deskundigheidsbevordering en professionalisering van kleine podia. De aanwezigheid van personen met deze expertise, al dan niet ondergebracht bij een apart genre-instituut, is ook en misschien wel juist in de nieuwe situatie van groot belang.

In uw opdracht vraagt u mij, met betrekking tot bovenstaande, u te adviseren over het onderbrengen van expertisetaken van Muziek en Theater Netwerk en het Nederlands Impresariaat op het gebied van de kamermuziek en jazz. Voor de kamermuziek vraagt u mij specifiek het door het Nederlands Impresariaat opgestelde beleidsplan voor een genre-instituut voor de kamermuziek hierin te betrekken. Dit plan is mij onlangs door het Nederlands Impresariaat voorgelegd. Het genre-instituut voor de kamermuziek heeft als doelstelling *'de versterking en ontwikkeling van het genre kamermuziek, door professionalisering van het kwaliteitsaanbod, het instrumenteren van podia en het stimuleren van de toename van publieke belangstelling'*.

De activiteiten die hieruit voortkomen worden in dit plan onderverdeeld in de kernactiviteiten presenteren en faciliteren. Ik ben van mening dat het hier een gedegen en inhoudelijk goed onderbouwd beleidsplan betreft. Ik wil dan ook mijn waardering uitspreken voor de opstellers van dit plan die dit slechts in een beperkte tijd hebben gerealiseerd. Met betrekking tot de omvang van de beschreven activiteiten vraag ik mij echter af of deze niet aan de ruime kant is. Met het fonds wordt ingezet op de versteviging van een directe relatie tussen podia en podiumkunstaanbieders. De vraag is of het gezien dit een verstandig besluit is op dit moment te kiezen voor een organisatie van een dergelijke omvang. Een voorstel van een wat bescheidener omvang verhoudt zich ook beter tot gelijke functies bij andere podiumkunsten genres. Ik adviseer u in overleg met de opstellers van dit beleidsplan te kijken naar de mogelijkheden voor een genre-instituut voor kamermuziek van een wat bescheidener omvang dat zich desalniettemin optimaal voor de sector zal kunnen inzetten.

In het voorgelegde beleidsplan voor het genre-instituut voor de kamermuziek is geen plaats voor de jazztaken die het Nederlands Impresariaat op dit moment uitvoert. Zolang er nog geen overname voor deze taken geregeld is maar uiterlijk tot mei 2002 stelt het Nederlands Impresariaat voor, deze taken te behouden binnen het nieuwe genre-instituut kamermuziek om zo een zorgvuldige overgang van de jazztaken te waarborgen. Ook de jazzexpertise van Muziek en Theater Netwerk moet ergens ondergebracht worden. De Dutch Jazz Connection, een initiatief gefinancierd uit de budgetten van Muziek en Theater Netwerk en het Nederlands Impresariaat ziet grote problemen voor de continuïteit van haar activiteiten wanneer beide organisaties met ingang van 1 januari 2002 niet meer bestaan. Een mogelijkheid die zich voor overdracht van deze jazztaken aandient is de recent opgerichte Jazzdienst. Deze organisatie die met ingang van 1 januari 2001 meerjarige subsidie ontvangt, staat positief tegenover het overnemen van een aantal van deze jazztaken, met name die op het gebied van informatievoorziening over de Nederlandse jazz in binnen- en buitenland, kennisontwikkeling en dienstverlening aan musici, ensembles en podia. Hoewel er al enkele gesprekken met het bestuur van de Jazzdienst hebben plaatsgevonden is verder overleg met de Jazzdienst en met het Nederlands Impresariaat, Muziek en Theater Netwerk, de Dutch Jazz Connection, de Vereniging voor Jazz en Improvisatie Podia en het Jazz Archief nodig om tot een precieze uitkristallisering van alle taken te komen en het belang van het behoud daarvan en de overname door welke instelling te bepalen. Mocht de Jazzdienst de jazztaken, eventueel gedeeltelijk, overnemen dan is voor een goede uitvoering hiervan uitbreiding van de staf en het budget noodzakelijk.

Tijdens mijn werkzaamheden ben ik door vele betrokkenen gewezen op het feit dat u mij in uw opdracht niet verzoekt u te adviseren over het onderbrengen van de expertisefunctie van Muziek en Theater Netwerk voor het kleinschalige theater, dans en jeugdtheater. Met het verdwijnen van Muziek en Theater Netwerk vervalt echter ook de ondersteuning die deze instelling biedt voor de programmeurs van dit aanbod

Zowel uit de hoek van de brancheverenigingen, de Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouw Directies, de Vereniging van Vlakkevloer Theaters en de Vereniging van Nederlandse Toneelgezelschappen, als uit de hoek van de lagere overheden wordt dit als een groot verlies beschouwd. De provincies vinden de selecterende ondersteuning en het consulentschap van groot belang voor hun podia. Door de advisering op maat van Muziek en Theater Netwerk aan bijvoorbeeld de kleine en middelgrote schouwburgen met een kleine zaal is in dat circuit de afname van het kleinschalige aanbod vergroot en verzekerd. Alle partijen hebben verzocht voor deze functie binnen het programmeringsfonds ruimte te creëren door dit de invulling van de figuur van de accountmanager te laten worden. Omdat daarmee de met de oprichting van dit nieuwe fonds beoogde scheiding tussen subsidieverstrekking en advisering dreigt te vervagen heb ik hiervoor niet gekozen.

Omdat het naar mijn mening wel essentieel is in deze functie te voorzien wil ik u adviseren deze functie onder te brengen in de vorm van consultants (één tot twee) bij de Vereniging van Vlakkevloer Theaters. Ik heb de Vereniging van Vlakkevloer Theaters hier inmiddels over benaderd. Men zou deze consultantfunctie graag willen uitvoeren en over de invulling daarvan willen meedenken mits het belang van de functie onderkend wordt en er voldoende financiering beschikbaar komt. Voorwaarde is ook dat het bestuur van de Vereniging van Vlakkevloer Theaters instemt met de verbreding van de kerntaken en de kerndoelgroep van de vereniging omdat de consultants zich inzetten voor alle podia die het kleinschalige theater, dans en het jeugdtheateraanbod programmeren, dus ook voor podia naast de bij de Vereniging van Vlakkevloer Theaters aangesloten podia. Een eerste inventarisatie van de taken van deze consultants levert op dat zij programmeringsadviezen aan podia verstrekken, inzetten op deskundigheidsbevordering en professionalisering van kleine podia en podia ondersteuning bieden bij circuitvorming en het gezamenlijk optreden naar producenten, bijvoorbeeld in het kader van een aanvraag voor het landelijk fonds. Over de precieze invulling van hun taken en de omvang van deze functie zou behalve met de Vereniging van Vlakkevloer Theaters en Muziek en Theater Netwerk ook overleg gevoerd moeten worden met de Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouw Directies, de Directie Overleg Dans en de Vereniging van Nederlandse Toneelgezelschappen.

Voor poppodia wordt in de huidige situatie niet voorzien in een consultant. Uit gesprekken is gebleken dat er bij deze podia ook geen behoefte bestaat aan inhoudelijke ondersteuning. Wel is er bij deze podia behoefte aan coördinatie en ondersteuning van verbreding en vernieuwing van de programmering. Voor veel poppodia blijkt de programmering en marketing van bijvoorbeeld wereld-popmuziek niet vanzelfsprekend. De Vereniging Nederlandse Poppodia heeft in het kader van de aanvraag voor de cultuurnotaperiode 2001-2004 aangegeven in deze ondersteuning door middel van een consultant te willen voorzien. Een consultant met deze taken sluit aan bij de doelstelling van het nieuwe fonds de verscheidenheid in de programmering van podiumkunsten in Nederland te stimuleren. Ik wil u adviseren ook de positie van de poppodia in de nieuwe situatie te verstevigen door bij de Vereniging Nederlandse Poppodia een consultantfunctie te plaatsen. Bij de invulling van deze functie zou naast de Vereniging Nederlandse Poppodia ook het Nederlands Pop Instituut betrokken moeten worden.

Voor alle genoemde functies en instellingen geldt dat de precieze taakstelling en invulling nog bepaald moet worden in overleg met de diverse betrokken organisaties. Daarnaast acht ik een regelmatige evaluatie van de ontwikkeling van deze functies van belang.

Voor de personele invulling van de diverse consultantfuncties en genre-instituten zou goed gebruik gemaakt kunnen worden van de vrijgekomen capaciteiten en expertise bij Muziek en Theater Netwerk en het Nederlands Impresariaat.

U heeft mij verzocht in overleg met de provincies de invulling van de functie van de accountmanager binnen het fonds te bepalen. Voor het vervullen van deze opdracht heb ik, mede op uw verzoek, de afgelopen twee maanden een aantal gesprekken gevoerd met een vertegenwoordiging van de provincies, te weten Annelies van de Horst van de Provincie Overijssel, Jan Kramer van de Provincie Gelderland en Willem Padt van de Provincie Noord-Holland.

Tijdens deze gesprekken is gebleken, zoals u heeft kunnen lezen, grote behoefte te bestaan aan het behoud van de consultantfunctie voor het kleinschalige theater, dans en jeugdtheater. De gesprekken hebben echter geen concrete invulling van de functie van een provinciale accountmanager binnen het fonds opgeleverd. Ik wil u dan ook adviseren deze functie te laten vervallen.

De stafleden van het fonds zullen een belangrijke rol spelen in het contact tussen het fonds en de provincies. Als voorwaarde voor de overdracht van de huidige provinciale afnamebudgetten naar het landelijk fonds voor programmering- en marketingondersteuning wordt door de provincies namelijk gesteld dat deze middelen volgens het door de provincies opgestelde beleid besteed worden en dat er voorzien wordt in een zorgvuldige verantwoording van de besteding van deze middelen door het fonds per provincie. De stafleden kunnen daarnaast allerlei dienstverlenende producten aan de provincies verstrekken. Met name de provincies vinden het van groot belang dat het beleid van het fonds de gemeenten stimuleert om in de programmeringsbudgetten van podia te investeren. De stafleden van het fonds zouden als 'matchmaker' tussen het nieuwe fonds, de provincies en de gemeenten moeten optreden. In overleg wordt bekeken hoe gemeentelijk en provinciaal cultuurbeleid en het fondsbeleid elkaar kunnen aanvullen en versterken.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten is van mening dat het van belang is de gemeenten vanaf de start van het landelijk fonds voor programmering- en marketingondersteuning te betrekken door hen goed te informeren. De commissie cultuur van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten is bereid door middel van een handreiking aan de gemeenten een positieve aanbeveling over het nieuwe fonds te doen. In overleg met de provincies zal de tekst van deze handreiking alsmede het tijdstip waarop deze uitgaat bepaald worden.

De vertegenwoordigers van de provincies hebben gezegd in te kunnen stemmen met het voorgestelde beleid van het fonds en de inrichting van de functies daaromheen. Zoals u heeft kunnen lezen nemen zij met betrekking tot een aantal onderwerpen een duidelijk standpunt in. In september zullen de vertegenwoordigers van de provincies het Inter Provinciaal Overleg een notitie sturen waarin zij positief zullen adviseren over de overdracht van de 1,4 miljoen huidige provinciale afnamebudgetten aan het landelijk fonds voor programmering- en marketingondersteuning.

Voor de totstandkoming van deze notitie zal er overleg plaatsvinden met de overige provincies en Muziek en Theater Netwerk. Naar verwachting zal deze notitie vervolgens door het Inter Provinciaal Overleg omgezet worden in een positief advies aan de individuele provincies voor overdracht van deze middelen. Bij een goed functionerende praktijk van het nieuwe fonds sluiten de vertegenwoordigers van de provincies niet uit dat ook andere provinciale afnamebudgetten buiten de genoemde 1,4 miljoen gulden aan het nieuwe fonds overgedragen kunnen worden.

Inmiddels kan ik u al wel berichten dat zowel de provincies als de Vereniging van Nederlandse Gemeenten mij toegezegd hebben bereid te zijn elk met een voordracht voor een bestuurslid afkomstig uit kringen van provincies en gemeenten te komen.

Met vrijwel alle gesprekspartners heb ik gesproken over de bestuurlijke constructie van het landelijk fonds voor programmering- en marketingondersteuning en de plaats waar het fonds gevestigd zou moeten worden. Reeds op de bijeenkomst van 10 april werd mij duidelijk dat diverse partijen zich niet kunnen vinden in het idee van het nieuwe fonds als zelfstandig onderdeel van het Fonds voor de Podiumkunsten.

Gewezen wordt op het gevaar dat er volgens hen bestaat voor de vermenging van agenda's van beide fondsen wat in het ergste geval zou kunnen leiden tot prioritering van het gesubsidieerde aanbod in het geval van een aanvraag bij het landelijk fonds voor programmering- en marketingondersteuning. Een volledig onafhankelijk fonds is volgens hen op deze manier niet te waarborgen.

Hoewel veel van deze discussies gevoed worden door beeldvorming en wellicht ook niet altijd met de juiste argumenten worden gevoerd, heb ik gemerkt dat het draagvlak voor een landelijk fonds voor programmering- en marketingondersteuning als zelfstandig onderdeel van het Fonds voor de Podiumkunsten op dit moment erg klein is. Op 17 april jl. heb ik u in een gesprek reeds over mijn bevindingen over dit onderwerp geïnformeerd. Door u werd op dat moment een zelfstandige bestuursconstructie voor het nieuwe fonds aan de orde gesteld waarbij gezocht zou moeten worden naar huisvesting in een zogenaamd bedrijfsverzamelgebouw. Ik sluit mij aan bij uw redenering door u te adviseren het landelijk fonds voor programmering- en marketingondersteuning van een eigen bestuurlijke identiteit te voorzien. Uit efficiency overwegingen en vanuit een overheadbesparend oogpunt zou dit nieuwe fonds echter gehuisvest moeten worden in een bedrijfsverzamelgebouw. Onderbrenging in hetzelfde gebouw als het Fonds voor de Podiumkunsten zal, mede vanuit de juist genoemde overwegingen, mijns inziens geen problemen bij het veld opleveren. De zelfstandigheid van het fonds wordt namelijk gewaarborgd door de eigen bestuurlijke constructie en een eigen directie.

Ik wil u ook graag op de hoogte brengen van het standpunt van de provincies met betrekking tot dit onderwerp. Deze hebben mij laten weten de voorkeur te geven aan een vestiging van het nieuwe fonds buiten de westelijke kant van de randstad. Een locatie in het midden van het land, waarbij Utrecht en Amersfoort met name genoemd zijn, heeft volgens hen het grote voordeel dat de positie van de kleinschalige podia, die zich met name in de provincies bevinden, dan het beste gewaarborgd wordt, mede omdat het dan makkelijker wordt personeel vanuit de provincies met kennis van de positie van provinciale podia aan te trekken.

In het beleidsplan wordt uitgegaan van een kleine compacte organisatie voor het nieuwe fonds. Naast de directeur is er in het plan plaats voor een beperkt aantal stafleden.

Voor een deel van het bedrijfsmatige uitvoeringswerk wordt gebruik gemaakt van de capaciteit van een grotere organisatie. Voor wat betreft de werving van de directeur adviseer ik u een openbare sollicitatie procedure te organiseren. Ik acht het zeer goed mogelijk dat voor de invulling van de staffuncties en helpdesk geput kan worden uit de vrij te komen personeelscapaciteit bij Muziek en Theater Netwerk en het Nederlands Impresariaat. Dit heeft als bijkomend voordeel dat de herkenbaarheid van de stafleden naar het veld toe groot zal zijn.

In deze brief is al een aantal keer door mij verwezen naar het conceptbeleidsplan voor het landelijk fonds voor programmering- en marketingondersteuning dat u samen met de conceptregeling bij deze brief aantreft. Bij het schrijven van dit conceptbeleidsplan heeft het door u opgestelde programma van eisen als uitgangspunt gediend. Ik wil mijn hartelijke dank uitspreken aan de heer Geert Overdam voor zijn constructieve bijdrage aan het tot stand komen van beide teksten. Bij de uitvoering van mijn opdracht heb ik mij laten bijstaan door een klankbordgroep met daarin vertegenwoordigers van verschillende podia, vertegenwoordigers van het gesubsidieerde en het niet-gesubsidieerde aanbod en vertegenwoordigers van de provincies en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. In drie sessies is telkens een, mede op aanwijzingen en commentaar van de klankbordgroep gebaseerde, gewijzigde versie van het conceptbeleidsplan en de conceptregeling besproken. Daarnaast heb ik tijdens de diverse door mij gevoerde gesprekken telkens onderdelen van beide concepten kunnen toetsen op draagvlak. Op de voorlopig laatste bijeenkomst van de klankbordgroep hebben de leden mij gezegd met de hen voorgelegde concepten in te stemmen.

Ik ben van mening dat met dit conceptbeleidsplan en de conceptregeling recht gedaan wordt aan het door u geformuleerde programma van eisen. Bovendien is in beide concepten ruim rekening gehouden met de in uw opdrachtbrief genoemde verschillen tussen de betrokken partijen waarmee voor zowel de grote als kleine podia en de verschillende genres de mogelijkheden voor ondersteuning door het landelijk fonds voor programmering en marketingondersteuning gelijk zullen zijn.

Tijdens de uitvoering van de tweede fase van uw opdracht, de zogenaamde inrichtingsfase, zal ik mij verder bezig houden met de bestuurlijke en organisatorische vormgeving van het fonds alsmede met de precieze invulling van de overgangsregeling voor het seizoen 2002/2003. Echter, pas na een reactie van uw kant op de u voorgelegde concepten en rapportage kan met deze tweede fase aanvang genomen worden.

In afwachting van uw reactie verblijf ik,

Hoogachtend,

M.J. Haks